

Hukuk Süreci, Santralin Hızına Yetişemedi

Samsun arşamba Biyoktle Enerji Santrali'na yönelik "ED gerekli değildir" işleminin iptali için 2019 yılında dava açıldı, yerel mahkeme- nin 2'si işlemin iptali, 1'i davanın reddi olmak üzere verdiği 3 karar da Danıştay'dan döndü. Bu sırada santralin inşaatı tamamlanarak faaliyete geçirildi, hukuk süreci ise hala devam ediyor.

Samsun arşamba Biyoktle Enerji Santrali (arşamba BES) Projesi için Samsun Valiliği evre ve şehircilik İl Müdürlüğünce 19 Temmuz 2019 tarihinde evresel Etki Değerlendirmesi'ne (ED) gerek olmadığına karar verilmişti. Bölge halkı tarafından Samsun Valiliği aleyhine söz konusu kararın iptali için açılan davaya Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) da davacılar yanında müdahil olmuştu. Dava dilekçesinde söz konusu kararın hukuka aykırı olduğu, sürecin kamuoyunun bilgisi dışında yürütüldüğü belirtilirken, biyoktle enerji santrallerinin kömür ile çalışan termik santrallardan daha fazla azot oksit, uçucu organik bileşenler, partikül madde ve karbonmonoksit yaydığına dikkat çekilmişti. Ayrıca, santralin üretime geçmesiyle günde 1500 ton su kullanılacağı, ovada tarım yapıla-

mayacağı, hava kirliliğinin artacağı, halk sağlığının bozulacağı ve su kaynaklarının kirleneceği vurgulanmıştı.

Samsun 3. İdare Mahkemesi ilk olarak 18 Mart 2020 tarihinde işlemin iptaline karar verdi, ancak Danıştay 6. Dairesi 1 Temmuz 2020'de bu kararı bozdu. Mahkeme, söz konusu projenin evre üzerindeki olası olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olup olmadığının belirlenmesi amacıyla 18 Aralık 2020 tarihinde bilirkişi incelemeli keşif yaptırdı.

EMO'nun dava dosyasına sunduğu dilekçede ise elektrik üretiminde en yüksek tepe ihtiyaç gücünün yüzde 90'ı kadar yedek güç olduğu ve bölgede benzeri üretim yöntemiyle çalışan 14 tesis bulunduğuna dikkat çekilerek, tarımsal sulamada kullanılan su rezervlerinin her geçen yıl daha da derinlere ineceği ve dolayısıyla tarımsal elektrik tüketiminin aşırı artacağı belirtilmişti.

İkinci İptal ve İkinci Bozma Kararları

Farklı uzmanlık alanlarından 7 kişinin yer aldığı bilirkişi heyeti tarafından hazırlanan 9 şubat 2021 tarihli bilirkişi raporu ve 29 Temmuz 2021 tarihli ek bilirkişi raporunu bir-

likte değerlendiren Samsun 3. İdare Mahkemesi, 21 Eylül 2021 tarihinde Samsun Valiliği'nin "ED gerekli değildir" işlemini ikinci kez iptal etti.

Mahkeme kararında, santral faaliyetlerinin çevredeki insan, hayvan ve doğal bitki örtüsü, su kaynakları ile yerleşim yerleri üzerindeki olası etkileri göz önünde bulundurulduğunda proje tanıtım dosyasının, usul ve teknik yönlerden yeterli olmadığı, ihtiyaç duyulacak suyun temini için açılacak sondaj kuyusu ya da kuyularının çevrede yaşayan köy/mahalle halkının içme, kullanma ve tarım arazileri için gerekli su kaynakları üzerinde oluşturacağı olumsuz etkilerin ne tür önlemler alınmak suretiyle giderileceğinin ortaya konulmadığı kaydedildi.

Ancak davalılar tarafından yapılan temyiz başvurusu sonucu Danıştay 6. Dairesi, "Bilirkişi raporunun hükme esas alınabilecek nitelik ve yeterlilikte olmadığı" görüşüyle, 16 Aralık 2021 tarihinde mahkeme kararını tekrar bozdu. Danıştay, projenin, çevresel açıdan oluşturabileceği muhtemel zararlar ile bu zararların alınacak önlemlerle giderilebilmesinin mümkün olup olmadığı konusunda, aralarında evre, Ziraat, Kimya ve Meteoroloji mühendisleri, Hidrojeolog ve Flora-Fauna uzmanı olmak üzere, gerekirse

başka dallardan da öğretim üyeleri seçilerek oluşturulacak yeni bir bilirkişi heyetiyle, mahallinde yeniden keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verdi.

Tekrar Keşif ve Üçüncü Bozma Kararı

Bölgede 25 Temmuz 2022 tarihinde yapılan keşif sonucu hazırlanan bilirkişi raporunda ise önceki keşiflerin aksine “santralin inşaat aşamasında kalıcı bir çevresel etkisinin bulunmadığına yönelik herhangi bir izlenimin elde edilmediği” iddia edildi. Hukuki ve bilimsel dayanaklardan yoksun söz konusu raporda, “projenin faaliyeti esnasında oluşacak külün bertarafı ve kullanımına yönelik planlamanın yapıldığı, su kullanımına yönelik olarak gerekli drenaj kanallarının inşa edildiği, atık yağların toplanması ve bertarafıyla ilgili gerekli önlemlerin alındığı, baca gazı emisyon ve azot dioksit emisyonu değerlerinin yasal sınırların altında olduğu, tesisin faaliyetinde bulunması sırasında ortaya çıkacak atıkların ilgili mevzuat hükümlerine göre bertaraf edildiği, bu nedenle tarım arazileri, çevre ve hava üzerinde olumsuz etkilerin minimum düzeyde olmasının beklendiği” ileri sürüldü.

Söz konusu raporun ardından Samsun 3. İdare Mahkemesi, 8 Kasım 2022 tarihinde davayı reddetti. Mahkeme kararına karşı temyiz başvurusu yaptığımız Danıştay 6. Dairesi ise 16 Şubat 2023 tarihinde bu kararı da bozdu. Danıştay’ın bozma kararında özetle şu unsurlara dikkat çekildi:

-Projenin köy yerleşik alanında yer alması ve projeye çok yakın mesafede yerleşim yerlerinin bulunması hususu öncelikli olarak değerlendirilmek suretiyle, “işletme” ve “işletme sonrası” aşamada, projenin halk sağlığına etkilerinin değerlendirilmesi, ... ilgili

mevzuatta öngörülen sınır değerlerde kalması durumunda dahi çok yakın mesafede yerleşen kişilerin sağlığı üzerinde olumsuz etkilerin oluşup oluşmayacağı, olumsuz etkiler oluşacak ise, bu etkilerin kısa, orta ve uzun vadeli sonuçları konusunda değerlendirme yapabilecek “Çevre Sağlığı” konusunda uzman “Halk Sağlığı Uzmanı”nın bilirkişi heyetinde bulunmadığı,

-Yaz aylarındaki toz probleminin önlenmesine yönelik tedbirlere dava konusu işlemin dayanağı niteliğindeki proje tanıtım dosyasında yer verilip verilmediğine yönelik bir tespit ve değerlendirilmenin yapılmadığı,

-Hammaddelerin depolandığı depo sahasında olduğu iddia edilen haşerat ve kemirgen sorununun bilimsel esaslara göre ileride yaşanmasının “olası” olup olmadığı, şayet “olası” olduğu değerlendiriliyor ise, bu kapsamda gerekli bilgilere proje tanıtım dosyasında yer verilip verilmediği ve alınması gereken tedbirlerin yeterliliği konusunda bilirkişi raporunda herhangi bir değerlendirme yapılmadığı,

-Bilirkişi raporunda, yeraltı su kaynaklarına ve hava kalitesine etkilerin, tarımsal ve zirai faaliyet üzerindeki yansımaları bağlamında herhangi bir değerlendirmeye yer verilmediği,

“Kelimesi Kelimesine Aynen Aktarma...”

-Bilirkişi raporunun ziraat mühendisliği disiplini açısından değerlendirmeler içeren (içermesi gereken) bölümünün, başka bir disiplinde (flora) bildirilen görüşlerin “kelimesi kelimesine aynen aktarılması” suretiyle hazırlandığı ve projenin zirai faaliyetlerine etkileri bağlamında (atıklar konusu haricinde) herhangi bir değerlendirmeye de yer verilmediği,

-Projenin “floristik” ve “faunistik” etkileri ile “katı atıklar” ve “hava kirliliği” bağlamında çevresel etkilerine yönelik bilirkişi raporundaki tespit ve değerlendirmelerin, yalnızca hazırlık inşaat ve işletme aşamaları ile sınırlı olarak yapılmasının yerinde olmadığı, anılan disiplinler açısından projenin işletme sonrası aşaması bakımından da değerlendirme yapılması gerektiği,

-İşletme sonrası aşamaya yönelik değerlendirme yapmaktan imtina edilmesinin hukuken olanaklı olmadığı,

-Aralarında Çevre Mühendisi, Ziraat Mühendisi, Kimya Mühendisi, Meteoroloji Mühendisi, Hidrojeoloji alanında uzman Jeoloji Mühendisi (Hidrojeolog), Flora-Fauna uzmanı ve Çevre Sağlığı” konusunda uzman “Halk Sağlığı Uzmanı” olmak üzere, gerekirse başka dallardan da öğretim üyeleri seçilerek oluşturulacak yeni bir bilirkişi heyetiyle mahallinde yeniden keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılması ve projenin çevresel etkilerinin değerlendirilmesi suretiyle düzenlenecek rapor dikkate alınarak, işin esası hakkında yeniden karar verilmesi.

Danıştay’ın kararının ardından dava yerel mahkemede yeniden görülmeye başlanacak. Mahkeme tarafından bir kez daha keşif yaptırılacak.

Santral Çalışmaya Devam Ediyor

Çarşamba BES’e karşı 2019 yılında başlatılan hukuki süreç halen devam ederken, santralin inşaatı tamamlanarak 2020 yılında faaliyete geçirildi. Hukuka aykırılığının yanı sıra doğal doku ve canlı yaşamı için büyük tehlikeler oluşturan Çarşamba BES, bölge halkının itirazları da dikkate alınarak en kısa zamanda kapatılmalıdır.